

## Практичне заняття 16

### ТЕМА: «Принципи ефективного управління аграрним сектором»

**Мета роботи:** Опанувати та засвоїти принципи ефективного управління аграрним сектором.

**Матеріали та обладнання:** підручники, електронні інформаційні ресурси, довідники.

### ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Із розвитком новітніх сільськогосподарських технологій та значним укрупненням господарств агрономові вже замало бути хорошим технологом та добре знати особливості виробничих процесів. Йому мало знань про вирощування культур, строки сівби та технології обробітку ґрунту.

Сучасний агроном повинен навчитися ще й ефективно керувати виробничими процесами, організовувати роботу на місцях та чітко контролювати рівень її виконання. Тобто він вже не зовсім агроном-рослиник, а скоріше менеджер аграрного виробництва.

На словах все виглядає дуже просто: сплануй, постав завдання, проконтролюй, оціни рівень виконання, виправ помилки, отримай результат. На практиці ж це доволі складний процес, який потребує значних зусиль, «з'їдає» купу нервів та часу. На жаль, агрономів досі готують за застарілими навчальними програмами, у яких не передбачено таких корисних предметів, як менеджмент підприємства та основи управління аграрним виробництвом.

### Удосконалення організації та управління виробництвом

У кожному господарстві є директор, на якого й покладаються усі функції керівника та який повинен приймати більшість організаційних рішень. Це добре працює в теорії. У реальному житті прийняття рішень та організація роботи на місцях дуже часто лягають саме на плечі агронома. Як зробити

процес управління виробництвом більш ефективним? Фахівці рекомендують дотримуватися певних правил:

- **Аналіз.** Основа успішного виробництва – аналіз успіхів та помилок минулих років, щоб у майбутньому убезпечитися від допущених промахів та закріпити досягнуті успіхи.
- **Планування.** Детальне планування усіх майбутніх операцій та технологічних процесів – найкращий спосіб досягти максимальної продуктивності праці.
- **Розподіл повноважень.** Один агроном — у полі не воїн, він не зможе сам «розірватися» на всі процеси. А цього й не потрібно. Йому необхідно навчитися правильно делегувати повноваження. Наприклад, сівалку повинен налаштовувати працівник сервісної служби, а не особисто агроном. Справа агронома — проконтролювати точність висіву та роботу операторів сільгосптехніки, які працюють на полі.
- **Стратегічне мислення.** Правильно розподіляти обов’язки між підлеглими, планувати роботу таким чином, щоб не було простоїв техніки та додаткових непотрібних операцій — дуже цінне вміння для кожного агронома.
- **Мотивація працівників.** Методи економічного заохочення в даному випадку діють якнайкраще. Але не завжди агроном має право та можливість заохочувати тих же комбайнерів чи трактористів преміями. Як бути у випадку, коли найманий оператор техніки у кінцевому результаті зацікавлений мало, та працює «аби день до вечора», не зважаючи на рекомендації агронома по глибині оранки чи висоті зрізання стебла при збиранні культури? Дієвий метод — система штрафів. Наприклад, у одному з господарств, де агрономи отримали право накладати штрафи на найманих операторів сільгосптехніки та водіїв вантажівок, ефективність та швидкість роботи зросла приблизно на 20%.

### **Управління ризиками**

Несприятлива погода, зниження врожайності через шкідників та хвороби, а також багато інших ризиків — справа у аграрному виробництві

майже буденна. Щоб зменшити вплив усіх подібних факторів на результат виробничого процесу, потрібно діяти у двох напрямках. По-перше, заздалегідь визначити усі потенціальні негативні події та по можливості уникнути їх. По-друге, продумати комплекс дій, які допоможуть справитися з тими подіями, які вже настали, та зменшити їхній вплив.

Класичний цикл управління ризиками виглядає таким чином:

- Виявлення усіх можливих загроз. Врахувати потрібно геть усе: кліматичні умови та можливі ризики для врожаю за несприятливої погоди, можливі проблеми з технікою, ЗЗР, посівним матеріалом, людський фактор та усі можливі форс-мажори, які можуть виникнути і під час проведення польових робіт, і під час збирання та транспортування.
- Оцінка ризиків: розрахунок можливої шкоди, яку можуть завдати ті чи інші негативні фактори, та врахування вірогідності їхнього настання.
- Розстановка пріоритетів. Неможливо керувати усіма ризиками одразу, тому потрібно скласти для себе шкалу пріоритетів, визначити найбільш вагомі ризики.
- Вибір методів запобігання негативним факторам або ж способів звести їхню дію до можливого мінімуму.
- Аналіз проведеної роботи, врахування усіх помилок та запровадження усього циклу спочатку у новому сезоні.

Управління ризиками — справа не одного дня, це постійна, наполеглива, циклічна робота. Так, вона не зовсім підходить «за профілем» саме агрономам, але ж сучасний темп виробництва вимагає від спеціалістів постійного розвитку, освоєння нових навичок та вміння швидко зорієнтуватись у реаліях, що змінюються.

За виконання якоїсь роботи відповідає одразу кілька людей, винних у похибках та провалених завданнях потім знайти буде неможливо. Сумнозвісний «людський фактор» потрібно враховувати завжди і всюди.

## ХІД РОБОТИ

Завдання:

1. Засвоїти принципи ефективного управління аграрним сектором.
2. Ознайомитися з формами управління ризиками.

**Зміст звіту:** результати виконання завдання.

## Контрольні питання

1. У чому полягає поняття принципи ефективного управління аграрним сектором?
2. Суть комунікації?
3. У чому полягає висвітлення комунікації?
4. Висвітлення результатів управління ризиками?
5. Суть управління ризиками?

## Література

1. Захарчин Г. М. Роль комунікаційної культури в управлінні персоналом. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 56 С.
2. Амро Т. Професійна комунікація державних службовців у контексті війни: аналіз викликів та перешкод. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. Випуск 5 (65). С. 104–107.
3. Близнюк Т. П., Майстренко О. В., Андрійченко Ж. О. Бізнес-етика та ділові комунікації в контексті теорії поколінь. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 1 (77). С. 44–50.
4. Кошелева О. Б., Кравчук О. А., Цисельська О. В. Комунікаційна культура в умовах глобалізації та її вплив на формування іміджу країни. *Питання культурології*. 2021. Випуск 38. С. 287–300.

5. Вигера С., Ключевич М., Ковальчук Р. Методологія освітніх програм школи філософії їжі та природокористування: навч.-метод. посібник / за наук. редакцією С. Вигери. Київ: ЦП «Компринт», 2024. 137 с.

6. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня освіти ступеня вищої освіти – магістр галузі знань – 20 Аграрні науки та продовольство спеціальності – 202 Захист і карантин рослин. / М. М. Доля, М. М. Ключевич, І. В. Забродіна та ін. Київ : МОН України, 2020. 13 с. Тверезовська Н.Т., Нєлепова А.В. Інформаційні технології в агрономії. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 282 с.

7. Вовкодав О. В., Ліп'яніна Х. В. Сучасні інформаційні технології: навч. посібник. Тернопіль, 2017. 500 с.

8. Сучасні інформаційні технології в науці та освіті : конспект лекцій. Вінниця: ВНТУ, 2016. 71 с. URL: <http://sukhorukov.vk.vntu.edu.ua/file/SITNO/0adb2500d2f4abff939d80a7f4f5c11b.Pdf>